ACHTERGROND NOTITIE:

# Hoe je slachtoffers van gendergerelateerd geweld (GBV[1]) kunt ondersteunen wanneer er in jouw regio geen GBV-hulpverlener beschikbaar is

## Een stapsgewijze Pocketgids voor humanitaire werkers—versie 2.0

**In september 2015 werden de IASC-richtlijnen voor de integratie van maatregelen tegen gendergerelateerd geweld in humanitaire situaties (GBV-richtlijnen) gepubliceerd.**

In de loop van 2016 en 2017 heeft het implementatieteam van de GBV-richtlijnen meer dan 2.500 humanitaire werkers in 11 sectoren en 18 landen getraind in het verminderen van risico's op gendergerelateerd geweld in hun programma's.

In uiteenlopende contexten en sectoren gaven deelnemers aan de trainingen aan behoefte te hebben aan een beknopte, praktische Pocketgids over hoe een overlever van gendergerelateerd geweld (GBV) kan worden ondersteund wanneer er in hun regio geen GBV-hulpverleners aanwezig zijn (zoals een doorverwijzingstraject of een GBV-specialist/ contactpersoon). Uit overleg met andere hulpverleners en coördinatiemechanismen blijkt dat deze uitdaging in uiteenlopende situaties en bij verschillende soorten actoren speelt.

Om deze leemte te vullen heeft een gezamenlijke werkgroep, bijeengeroepen door de Referentiegroep voor de GBV-richtlijnen en het GBV-Verantwoordelijkheidsgebied, een pakket ontwikkeld over hoe een overlever van GBV kan worden ondersteund wanneer er geen GBV-doorverwijzingstraject of GBV-contactpersoon is, als aanvullende Pocketgids bij de GBV-richtlijnen. Dit pakket met de Pocketgids is tot stand gekomen met behulp van de expertise van leden van de werkgroep, externe beoordelaars en deelnemers aan raadplegingen van september 2017 tot februari 2018. Bovendien sluit de Pocketgids aan bij bestaande mondiale hulpmiddelen zoals de „GBV Constante Metgezel" van de Shelter Cluster en „Richtlijnen voor de Zorg aan Kind Overlevers van GBV" van IRC/UNICEF.

Deze versie van de Pocketgids is gemaakt in februari 2018 en omvat geprinte, online en mobiele app versies in Arabisch, Engels, Frans en Spaans.

### Over de GBV-richtlijnen

De GBV-richtlijnen uit 2015 (een herziening van de versie uit 2005) vormen een praktisch, in de praktijk beproefd instrument dat humanitaire hulpverleners en gemeenschappen die getroffen zijn door conflicten en natuurrampen begeleiding biedt bij essentiële maatregelen om risico's in verband met GBV te beperken—wat leidt tot veiligere en effectievere programma's. De GBV-richtlijnen zijn bedoeld voor niet-GBV-specialisten, die binnen de dagelijkse werkzaamheden van hun eigen sectoren maatregelen kunnen en moeten nemen om GBV-gerelateerde risico's te verminderen. Er wordt een driejarige implementatiestrategie uitgerold om de belangstelling, het bewustzijn en de acceptatie rond de GBV-richtlijnen te maximaliseren.

1 In deze notitie gebruiken voor het begrip gendergerelateerd geweld de afkorting GBV (Gender-Based Violence), omdat deze afkorting ook in het Nederlands taalgebied algemeen gebruikt wordt.

### WAT IS HET DOEL VAN DIT PAKKET MET POCKETGIDS?

Het doel van dit pakket met Pocketgids is om alle hulpverleners in de humanitaire sector te voorzien van concrete informatie in een overzichtelijke en gemakkelijk mee te nemen gids over:

- Hoe je een overlever van gendergerelateerd geweld kunt ondersteunen die zich aan jou heeft toevertrouwd in een context waarin er geen instantie voor gendergerelateerd geweld (inclusief een doorverwijzingstraject of GBV-contactpersoon) beschikbaar is in jouw regio.

Het pakket is gebaseerd op wereldwijde normen voor het bieden van basisondersteuning en informatie aan overlevers van gendergerelateerd geweld zonder verdere schade aan te richten. We raden u aan dit pakket aan te passen aan uw lokale context met de hulp van een specialist op het gebied van gendergerelateerd geweld.

### WAT ZIT ER IN HET PAKKET?

1. Deze achtergrondnotitie ter introductie van de eigenlijke Pocketgids en met belangrijke boodschappen voor belangenbehartiging en coördinatie.
2. Een handleiding met tips voor gebruikers, gericht op programmamanagers, technische coördinatoren, teamleiders en andere soortgelijke professionals in alle sectoren, om hen te helpen bij het informeren en opleiden van hun teams in het gebruik van de Pocketgids en

**(over)**

het ondersteunen van een overlever van gendergerelateerd geweld in het geval dat een overlever dit meldt of hun hulp zoekt.

3. Een Pocketgids, bedoeld voor hulpverleners in de frontlinie in alle clusters/sectoren, als handig naslagwerk over hoe ze een overlever van gendergerelateerd geweld kunnen ondersteunen als een overlever hun hulp zoekt in een context waarin er geen GBV-hulpverlener / doorverwijzingsroute beschikbaar is in het gebied.

## WIE KAN DE POCKETGIDS GEBRUIKEN?

De Pocketgids is bedoeld voor niet-specialisten op het gebied van gendergerelateerd geweld die in de frontlinie staan bij het verlenen van diensten aan getroffen gemeenschappen, waaronder hygiënevoorlichters, gemeenschapsgezondheidswerkers, kampbeheerders en contactpersonen voor bescherming, enz.

## WAT STAAT ER IN DE POCKETGIDS?

De Pocketgids is bedoeld als praktisch hulpmiddel wanneer een overlever zijn of haar ervaringen deelt met een humanitaire hulpverlener. De gids bevat een overzichtelijk stroomschema, een beknopte lijst met wat je wel en niet moet doen, en een snelle navigatie naar een stapsgewijze lijst met maatregelen volgens het 'voorbereiden, kijken, luisteren en doorverwijzen'-raamwerk.

De Pocketgids houdt rekening met kinderen en jongeren, seksuele en genderminderheden / LGBTQI, overlevers met een beperking en mannelijke slachtoffers.

## WAAR KAN IK DE POCKETGIDS KRIJGEN?

- **Online:** www.gbvguidelines.org en www.gbvaor.net in versies met hoge en lage resolutie om af te drukken
- Download hem via Google Play of de iTunes Store. Zoek naar "GBV Pocket Guide."

## Kernboodschappen voor belangenbehartiging en coördinatie

1. Het integreren van maatregelen ter beperking van het risico op GBV, zoals die in de IASC-richtlijnen inzake GBV, is niet alleen een kernverantwoordelijkheid van alle humanitaire actoren, maar verbetert ook de doeltreffendheid van de humanitaire respons in alle sectoren.
   a. In overeenstemming met het „Do No Harm"-beginsel en de IASC-verklaring over de centrale rol van bescherming hebben humanitaire actoren in alle sectoren de verantwoordelijkheid om hun programma's zo te ontwerpen en uit te voeren dat de risico's op GBV tot een minimum worden beperkt en de toegankelijkheid voor kwetsbare groepen wordt gewaarborgd.
   b. Wanneer programma's veiliger en toegankelijker zijn, profiteren meer mensen hiervan en verbeteren de algemene resultaten; daarentegen ondermijnt het niet aanpakken van GBV-kwesties de effectiviteit van humanitaire interventies in alle sectoren.
2. Reeds bestaande genderongelijkheid maakt vrouwen en meisjes bijzonder kwetsbaar in dit soort crises, waardoor zij in grotere mate worden blootgesteld aan diverse vormen van GBV, waaronder seksueel geweld, huiselijk geweld, gedwongen huwelijken en seksuele uitbuiting en misbruik.
   a. Wanneer gezinnen niet in staat zijn om in hun basisbehoeften te voorzien, worden vrouwen en meisjes gedwongen om gevaarlijke overlevingsstrategieën toe te passen, waardoor hun blootstelling aan GBV toeneemt.
   b. Wanneer vrouwen en meisjes geen kansen krijgen om op een zinvolle manier deel te nemen, worden hun behoeften en toegang tot diensten vaak niet weerspiegeld in de verstrekking van humanitaire hulp.

**BLIK OP DE TOEKOMST:** De werkgroep onderzoekt hoe er meer middelen kunnen worden ingezet voor scenario's waarin sprake is van mobiele diensten, diensten waarvoor vervoer naar de dienstverleningslocatie nodig is, of virtuele diensten zoals een telefonische hulplijn of een vertrouwelijke online chat. Specialisten op het gebied van GBV onderzoeken tevens nieuwe modellen voor dienstverlening om GBV aan te pakken, te voorkomen en te beperken. De gezamenlijke werkgroep streeft ernaar om instrumenten en middelen verder uit te breiden om aan deze behoeften te voldoen.

**DOE MEE:** Als u geïnteresseerd bent in het uitrollen van de Pocketgids in uw regio of meer betrokken wilt zijn bij de discussie over het beperken van het risico op GBV in noodsituaties, stuur dan een e-mail naar gbv.guidelines@gmail.com.

**DANKWOORD:** De werkgroep wil graag haar dank uitspreken voor de geweldige technische en coördinerende ondersteuning van externe beoordelaars en deelnemers aan de raadpleging die betrokken waren bij het opstellen van dit hulpmiddelenpakket, waaronder ACF, de cluster voor kampcoördinatie en -beheer, het verantwoordelijkheidsgebied voor kinderbescherming, de inter-institutionele werkgroep voor reproductieve gezondheid in crisissituaties, het Internationaal Comité van het Rode Kruis, IRC, het Ierse consortium voor GBV, IOM, OXFAM, Shelter Cluster, Trócaire, UNFPA in de gehele regio Syrië , UNHCR, UNICEF Zuid-Soedan, WASH Cluster, World Vision Zuid-Soedan, WFP Zuid-Soedan en de Women's Refugee Commission.